

Yttrande över rapporten "Framtidens kapacitetsmekanism för att säkerställa resurstillräcklighet på elmarknaden"

Er beteckning: KN2023/02811

Sammanfattning

Skulle förslagen som presenteras i rapporten genomföras utgör dessa en betydande förändring av den svenska elmarknaden. Vilken omfattning förändringen skulle innebära är dock inte möjligt att utröna i nuläget. Detta eftersom Svenska kraftnät behöver genomföra en fullständig konsekvensutredning av förslagen samt tydligare definiera dem för att detta ska vara möjligt att förutspå dess konsekvenser.

Länsstyrelsen tillstyrker att Svenska kraftnäts mandat bör utökas till att planera, utforma och vid behov upphandla en kapacitetsmekanism så att tillförlitlighetsnormen uppfylls på kort och lång sikt och välkomnar en mer djupgående konsekvensutredning av förslagen.

Två andra punkter som är viktiga att lyfta och som rapporten tar upp:

Länsstyrelsen delar Svenska kraftnäts uppfattning att Sverige behöver söka undantag för en ny omgång av en strategisk reserv, som fortsatt kan nyttjas efter år 2025 när den nuvarande svenska effektreserven löper ut. Det är också positivt om en övergångslösning i form av en strategisk reserv kan innan införandet av en marknadsomfattande kapacitetmekanism kan genomföras.

Länsstyrelsen delar Svenska kraftnäts uppfattning att en svensk kapacitetsmekanism behöver införas på en nationell, centraliserad nivå så att man kan förhålla sig till landets importmöjligheter.

Allmänna synpunkter

Kapacitetsmekanismen behöver enligt rapporten ha samma geografiska uppdelning som elprisområdena. Framtida konsekvensanalyser behöver alltså ta hänsyn till de elprisområden som föreslås råda omkring år 2030. Prisskillnaderna i dagens elprisområden ger, åtminstone i teorin, incitament för investeringar i ny kraftproduktion. I realiteten har detta haft liten påverkan på investeringsviljan för ny kraftproduktion. Det är

därför viktigt att mekanismen faktiskt kommer bidra till att förbättra incitamenten för investeringar på ”rätt plats” i landet för att nå eftersträvd tillräcklighetsnorm. Länsstyrelsen ser därför att Svenska kraftnät behöver utveckla hur detta förväntas säkras.

Länsstyrelsen anser att Svenska kraftnät inte kan vara nog tydlig med att rapporten i sig är ett underlag för att motivera för relevanta europeiska organ att en kapacitetsmekanism behövs.

Även om Svenska kraftnät menar att sannolikheten är låg för att den svenska kapacitetsmarknaden skulle resultera i nyinvesteringar i våra grannländer, bör detta utredas noggrannare i konsekvensutredningen. På grund av tekniska begränsningar i Sveriges importmöjligheter är det sannolikt bara en del av de utländska kapacitetsleverantörerna som i praktiken kan delta på en svensk kapacitetsmarknad. Men med tanke på Skånes geografiska läge och elprisområde fyra utländska förbindelser är Länsstyrelsen mån om att framtida konsekvensutredning inte förbiser denna aspekt.

2.1.1.1 Genomförandeplaner

Svenska kraftnät beskriver att om resurstillräcklighetsproblem konstaterats i en medlemsstat i antingen den europeiska bedömningen eller den nationella bedömningen ”ska den berörda medlemsstaten kartlägga alla snedvridningar eller marknadsmisslyckanden till följd av lagstiftning som orsakat eller bidragit till att problemet uppstått”. Länsstyrelsen är av uppfattningen att Sverige inte kartlagt all den lagstiftning som orsakar eller bidrar till snedvridningar och marknadsmisslyckanden på området. Länsstyrelsen anser därför att regeringen behöver tillgodose att nödvändiga utredningar genomförs och inkluderas i den genomförandeplan som ska lämnas till EU-kommissionen.

2.3.1.2 Utmaningar för investeringar och resurstillräcklighet på en energy-only-marknad

Svenska kraftnät skriver att efterfrågan på elmarknaden historiskt varit i stort sett okänslig för marknadspriset, åtminstone sett i det kortare perspektivet. Länsstyrelsen vill dock påtala att den senaste vintern visat att efterfrågan på el till viss del är elastisk och att tydliga marknadssignaler påverkar elförbrukningen. Samtidigt ska påtalas att stoppad industriproduktion har stark negativ påverkan på samhällsekonomin och att höga elpriser slår hårt mot flera aktörer.

4.2 Centraliserad eller decentraliserad kapacitetsmarknad

Länsstyrelsen delar Svenska kraftnäts bedömning att en centraliserad upphandling av kapacitet är att föredra i en svensk kontext eftersom det möjliggör ett bättre utnyttjande av överföringskapacitet mellan elområden, minskad byråkrati och transaktionskostnader såväl som bättre förutsättningar för måluppfyllelse hos centralplaneraren jämfört med alternativet.

4.4.2 Miljökrav vid upphandlingen

Länsstyrelsen instämmer i Svenska kraftnäts slutsats att regeringen bör överväga om det är motiverat att ställa hårdare krav avseende koldioxidutsläpp än EU:s minimikrav. Detta för att undvika i nyinvesteringar i fossilbaserad elproduktion.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef, miljöskyddsavdelningen Rima Dauod med klimat- och energistrateg Sandra Johanne Selander som föredragande.